

PROIZVODNJA PERADSKOG MESA U ZEMLJAMA ISTOČNE EUROPE - SADAŠNJIM I BUDUĆIM ČLANICAMA EU

Janječić¹, Z.

Danas je u većini zemalja istočne Europe u odnosu na sredinu devedesetih povećana proizvodnja brojlera i purana. Sve zemlje u regiji koje su ujedno i veći proizvođači, nedavno su pristupile u članstvo EU ili će članovi postati u bliskoj budućnosti. One će odigrati veliku ulogu u strukturi peradarske proizvodnje i razini trgovine između njih samih i drugih zemalja članica EU.

Proizvodnja peradskog mesa u istočnoeuropskim zemljama je prema podacima FAO (2004) povećana za više od 50 %, od 1.62 milijuna tona iz sredine devedesetih do gotovo 2.5 milijuna tona u 2003. godini (Tablica 1). Od te je proizvodnje oko 95 %

ostvareno u zemljama koje će u sljedeće tri godine postati članice EU. Poljska, Češka, Mađarska, Slovačka i Slovenija postale su članice EU 01. svibnja 2004. godine, dok će Bugarska i Rumunjska to vjerojatno postati 2007. godine. To će imati veći utjecaj na proizvodnju mesa peradi u tim zemljama u doglednoj budućnosti.

Proizvodnja pilećeg mesa je porasla za oko 60 %, od 1.33 milijuna tona u 1995. godini na oko 2,09 milijuna tona u 2003. godini (Tablica 2). Na osnovi raspoloživih podataka o broju zaklanih pilića (Tablica 3), vidljivo je da prosječna masa zaklanih pilića

▼ **Tablica 1.** Proizvodnja mesa peradi (t)

Zemlja	1995	2000	2001	2002	2003	2003/95, %
Albanija	3.900	4.000	4.000	6.000	7.000	79.5
Bosna i Hercegovina	14.800	8.400	8.400	8.400	8.400	- 43.2
Bugarska	92.199	104.395	110.000	120.000	110.000	19.3
Hrvatska	38.935	32.770	33.670	42.609	42.570	9.3
Češka	147.638	214.978	235.718	312.915	312.882	111.9
Mađarska	387.000	470.028	483.556	505.000	475.000	22.7
Makedonija	5.200	4.840	4.702	3.992	3.500	- 32.7
Poljska	383.600	626.400	747.500	854.300	862.000	124.7
Rumunjska	286.110	259.414	283.898	339.920	350.000	22.3
Srbija i Crna Gora	106.500	88.600	84.600	87.838	87.600	- 17.7
Slovačka	89.000	103.815	110.455	110.410	110.410	24.1
Slovenija	66.968	67.100	71.600	67.500	105.000	56.8
Istočna Europa	1,621.850	1,984.740	2,178.099	2,458.884	2,474.362	52.6

¹Dr.sc. Zlatko Janječić, docent, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Svetošimunska cesta 25

▼ **Tablica 2.** Proizvodnja pilećeg mesa (t)

Zemlja	1995	2000	2001	2002	2003	2003/95, %
Albanija	3.900	4.000	4.000	6.000	7.000	79.5
Bosna i Hercegovina	11.400	5.000	5.000	5.000	5.000	- 56.1
Bugarska	92.199	104.395	110.000	120.000	110.000	19.3
Hrvatska	26.000	24.700	25.600	34.539	34.500	32.7
Češka	134.518	198.625	219.363	296.582	296.582	120.5
Mađarska	272.300	280.666	290.000	300.000	300.000	10.2
Makedonija	5.200	4.840	4.702	3.992	3.500	- 32.7
Poljska	326.600	585.200	691.500	792.300	800.000	144.9
Rumunjska	286.110	259.414	283.898	339.920	350.000	22.3
Srbija i Crna Gora	86.500	68.000	64.000	67.238	67.000	- 22.5
Slovačka	30.000	30.500	34.300	28.150	28.150	- 6.2
Slovenija	56.028	54.100	58.600	54.500	92.000	64.2
Istočna Europa	1,330.750	1,619.440	1,790.963	2,048.221	2,093.732	57.3

▼ **Tablica 3.** Broj zaklanih pilića (milijuna)

Zemlja	1995	2000	2001	2002	2003	2003/95, %
Albanija	6.3	5.7	5.7	8.0	8.0	27.0
Bosna i Hercegovina	12.0	4.1	4.3	4.3	4.3	- 64.2
Bugarska	63.0	67.0	70.0	75.9	70.0	11.1
Hrvatska	27.8	26.0	27.0	36.4	36.4	30.9
Češka	122.3	155.2	171.4	233.0	233.0	90.5
Mađarska	186.0	165.1	170.6	176.0	175.0	- 5.9
Makedonija	5.6	5.0	4.8	5.0	4.5	- 19.6
Poljska	251.2	366.0	432.0	495.0	500.0	99.0
Rumunjska	230.0	249.8	213.1	233.0	235.0	2.2
Srbija i Crna Gora	94.0	79.0	71.0	75.0	74.0	- 21.3
Slovačka	27.3	29.2	29.9	31.0	31.0	13.6
Slovenija	50.9	38.0	38.4	53.6	85.0	67.0
Istočna Europa	1076.4	1190.1	1246.2	1430.2	1461.2	35.7

kroz taj period znatno napreduje, dok broj zaklanih pilića nije pokazao tako brz porast, gotovo 1500 milijuna u 2003. godini. Vodeći proizvođač pilećeg mesa je Poljska, za njom slijede Rumunjska, Mađarska i Češka, te njih četiri zajedno proizvode

više od 83 % peradskog mesa. Preko 70 % brojlera proizvedenih u Poljskoj uzgojeno je u nekom od 30 velikih koncerna koji prodaju radije obavljaju kroz vlastiti distribucijski sistem, direktno do trgovina na malo ili supermarketu, nego kroz veletrgovine. Ti

se proizvođači bave i daljnjom preradom pilećeg i purećeg mesa, naročito u kobasice i druge proizvode. Sredinom 2003. godine 45 peradskih preradbenih pogona u Poljskoj imalo je dozvolu za izvoz u EU, godinu dana ranije tu dozvolu imalo je njih 36, dok će većina od preostalih 186 pogona koji nisu zadovoljili stroge standarde EU vjerojatno biti zatvorena. Poljska je izvoznik mesa peradi i njezino je očekivanje da će svojim prerađevinama mesa peradi opskrbljivati i ostale zemlje članice.

Međutim, sve zemlje u regiji u navedenom razdoblju ne bilježe povećanje proizvodnje. Tako je u Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Srbiji i Crnoj Gori te Slovačkoj proizvodnja pilećeg mesa i broj zak-

lanih pilića u 2003. godini bio znatno manji od one u 1995. godini. U istom razdoblju, u Hrvatskoj je zabilježen porast proizvodnje peradskog mesa za 9.3 %, pilećeg mesa za 32.7 %, a broj zaklanih pilića za 30.9 %.

Broj zaklanih purana i proizvodnja puretine u regiji rasla je do 2002. godine, dok je godinu dana kasnije u toj proizvodnji došlo do smanjenja, premda je i to bilo veće za 40 % od vrijednosti ostvarenih u 1995. godini (Tablice 4 i 5). Glavnina proizvodnje (83 %), odvija se u samo tri zemlje; Mađarskoj, Slovačkoj i Poljskoj. U isto vrijeme u Hrvatskoj je za 25 % smanjen broj zaklanih purana, te je za čak 30 %, odnosno oko 3.000 tona, smanjena proizvod-

▼ **Tablica 4.** Broj zaklanih purana ('000)

Zemlja	1995	2000	2001	2002	2003	2003/95, %
Bosna i Hercegovina	300	300	300	300	300	0.0
Hrvatska	1.200	900	900	900	900	- 25.0
Češka	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200	0.0
Mađarska	7.600	15.300	17.000	18.000	13.500	77.6
Poljska	7.000	3.800	5.000	7.000	7.000	0.0
Srbija i Crna Gora	1.300	1.340	1.340	1.340	1.340	3.1
Slovačka	10.350	15.600	17.300	17.400	17.400	68.1
Slovenija	850	1.100	1.100	1.100	1.100	29.4
Istočna Europa	31.800	41.540	46.140	49.240	44.740	40.7

▼ **Tablica 5.** Proizvodnja purećeg mesa (t)

Zemlja	1995	2000	2001	2002	2003	2003/95, %
Bosna i Hercegovina	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200	0.0
Hrvatska	9.435	6.600	6.600	6.600	6.600	- 30.0
Češka	9.820	12.000	12.000	12.000	12.000	22.2
Mađarska	46.000	98.000	110.000	120.000	90.000	95.7
Poljska	35.000	19.000	25.000	35.000	35.000	0.0
Srbija i Crna Gora	10.400	10.700	10.700	10.700	10.700	2.9
Slovačka	50.000	63.800	65.400	72.000	72.000	44.0
Slovenija	6.340	8.400	8.400	8.400	8.400	32.5
Istočna Europa	169.195	220.700	240.300	266.900	236.900	40.0

nja mesa purana. Za očekivati je da će otvaranjem novih peradarskih farmi za uzgoj purana u Republici Hrvatskoj ovaj negativni trend biti smanjen.

Sadašnji uvoz u zemlje regije iznosi oko 200.000

tona pilećeg mesa, dok je ukupni izvoz svega 74.000 tona (Tablice 6 i 7). Rumunjska i Makedonija su vodeće zemlje koje kupuju pileće meso, dok u izvozu glavnu ulogu imaju Mađarska i Poljska. Uvoz

▼ **Tablica 6.** Uvoz pilećeg mesa (t)

Zemlja	1995	2000	2001	2002
Albanija	12.500	10.119	17.136	27.496
Bosna i Hercegovina	9.100	8.400	9.700	11.025
Bugarska	4.902	22.000	8.669	11.725
Hrvatska	1.031	1.518	3.391	2.624
Češka	2.953	9.478	10.295	12.662
Mađarska	226	18.321	18.366	8.408
Makedonija	15.166	18.734	18.964	28.627
Poljska	24.471	12.793	23.549	11.278
Rumunjska	24.054	22.399	55.288	75.541
Srbija i Crna Gora	250	4.474	7.041	11.778
Slovačka	2.097	4.937	8.208	10.802
Slovenija	93	4.022	2.600	2.654
Istočna Europa	96.843	137.194	183.207	214.620

▼ **Tablica 7.** Izvoz pilećeg mesa (t)

Zemlja	1995	2000	2001	2002
Albanija	0	2	30	16
Bosna i Hercegovina	0	30	20	20
Bugarska	8.412	4.988	1.164	2.265
Hrvatska	2.045	1.340	2.999	2.362
Češka	4.058	4.536	5.546	8.592
Mađarska	60.714	38.380	43.038	38.720
Makedonija	484	93	120	19
Poljska	2.290	30.539	38.040	10.718
Rumunjska	948	802	972	1.295
Srbija i Crna Gora	0	466	541	0
Slovačka	2.239	3.432	4.327	3.465
Slovenija	9.532	1.322	8.366	6.763
Istočna Europa	90.722	85.929	105.163	74.235

ROMA - VARAŽDIN d.o.o.

42214 SVETI ILIJA
V. Cecelje 6, HRVATSKA

Je poduzeće za proizvodnju i oplemenjivanje prirodnih životinjskih crijeva

Vet.EU broj 4

- sortiramo i doradujemo sve vrste klaoničkih prirodnih crijeva (svinjska, ovčja i goveđa);
- otkupljujemo sve vrste svinjskih crijeva (tanko, debelo, sljepo i guzno crijevo)

Ujedno zastupamo proizvođača kolagenih i poliamidnih ovitaka, firmu Cutisin-Češka, u sastavu grupacije Devro-Škotska.

Iz toga programa nudimo:

- sve vrste jestivih kolagenih ovitaka
- nejestivi kolageni ovici
- ovici za trajne salame i proizvode
- poliamidni nepropusni ovici sa tiskom i doradom
- Mrežice za buđolu, pršut, mortadelu

Za sve informacije obratite se na
tel./fax: 00385 42 734-266,
734-020,
734-030

E-mail: croma-varazdin@vz.htnet.hr

IZ LITERATURE I PRAKSE

Proizvodnja peradskog mesa u zemljama istočne Europe - sadašnjim i budućim članicama EU

mesa purana je rapidno eskalirao od 2000. godine, primarno kao rezultat signifikantno povećanog uvoza u Rumunjsku, Albaniju i Makedoniju, dok kao veliki izvoznici dominiraju Mađarska, Poljska i Češka (Tablice 8 i 9).

Generalno se može uvidjeti da će članstvom u EU neke od zemalja regije postati agresivni izvoznici, te će zbog relativno jeftine zemlje i ljudskog rada, a dobre opremljenosti prerađivačkih kapaciteta njihovi peradski proizvodi imati visoki standard i konkurentne cijene. ■

▼ **Tablica 8.** Uvoz purećeg mesa (t)

Zemlja	1995	2000	2001	2002
Albanija	0	1.096	362	808
Bugarska	0	0	15.221	13.977
Hrvatska	0	20	290	501
Češka	3.520	4.265	4.856	4.821
Mađarska	460	2.102	6.722	6.280
Makedonija	345	0	0	1.475
Poljska	6.722	0	0	7.442
Rumunjska	0	1.971	8.893	12.934
Srbija i Crna Gora	0	1.065	0	1.021
Slovačka	59	2.246	2.119	2.957
Slovenija	134	84	0	1.263
Istočna Europa	11.240	12.848	38.463	53.479

▼ **Tablica 9.** Izvoz purećeg mesa (t)

Zemlja	1995	2000	2001	2002
Bugarska	0	0	437	40
Hrvatska	398	251	160	215
Češka	163	2.620	3.351	3.256
Mađarska	7.549	23.308	27.343	28.322
Poljska	488	0	0	8.325
Rumunjska	0	0	10	39
Slovačka	0	126	42	52
Slovenija	11	0	8	176
Istočna Europa	8.609	26.305	31.351	40.425